

УДК 338.242.2

**МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОГО ЕФЕКТУ ВІД
ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ЗАХОДІВ
ПРИРОДООХОРОННОГО ХАРАКТЕРУ**

Чумак Ганна Миколаївна

ст. викладач

Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця
м. Харків, Україна

Анотація. Стаття присвячена питанням визначення основних чинників, що впливають на оцінювання економічного ефекту від впровадження інноваційно-інвестиційних заходів в процесі еколого-економічного управління розвитком промислового підприємства. Автором проаналізовано підходи до основних етапів оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів, взагалі, та інноваційно-інвестиційних заходів природоохоронного характеру, зокрема. За результатами досліджень запропоновано методичний підхід до оцінки економічного ефекту від впровадження інноваційно-інвестиційних заходів природоохоронного характеру в процесі еколого-економічного управління підприємством.

Ключові слова: економічна ефективність, інноваційно-інвестиційні проєкти, еколого-економічне управління розвитком, промислове підприємство.

Активізація інноваційно-інвестиційної діяльності є одним з провідних і найбільш дієвих напрямків вирішення екологічних проблем сучасного промислового виробництва. Інноваційна діяльність стає головним джерелом виникнення кількісних, структурних і якісних трансформацій, які у сукупності визначають процес еколого-економічного розвитку промислового підприємства.

В сучасних умовах динамічних змін ведення бізнесу та підвищених вимог до екологізації виробництва і споживання, слід наголосити на неактуальності та невідповідності реальному стану обсягів нанесення екологічної шкоди більшості нормативних показників, які були встановлені за часи адміністративного регулювання економіки. Необхідною умовою об'єктивної оцінки будь-яких інноваційних рішень у сфері природокористування, за нашою думкою, є як найшвидший перегляд цих нормативів, зокрема з посиленням територіальної диференціації показників граничної припустимості викидів.

Важливим фактором реалізації інноваційного рішення екологічного характеру та забезпечення економічної ефективності інноваційно-інвестиційного проєкту є використання державних економічних регуляторів активізації природоохоронної діяльності.

За думкою більшості вітчизняних та зарубіжних авторів [1,2,3,4,5], методичні засади оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів складаються з основних етапів (рис. 1).

Рис. 1. Основні етапи оцінки економічної ефективності інноваційно-інвестиційних проєктів

Проте, за нашою думкою на цей час методичне забезпечення

обґрунтування доцільності та вибір форм і обсягів надання державної підтримки природоохоронній діяльності вимагає удосконалення. Необхідність такого удосконалення обумовлюється дією визначених чинників.

Перш за все, вибір і надання певних форм державної підтримки в сучасних умовах часто має випадковий і занадто суб'єктивний, тобто не заснований на безсумнівних еколого-економічних вимогах і потребах, характер.

Разом з тим, наявна організаційно-методична база обґрунтування доцільності використання форм державної підтримки інноваційної екологічної діяльності не дає можливості щодо проведення повної порівняльної оцінки різних інноваційно-інвестиційних проєктів, які реалізуються на різних стадіях еколого-економічної діяльності («постачання – виробництво – споживання»).

На думку більшості вчених та фахівців, оцінку еколого-економічного ефекту звичайно зосереджено навколо екологічних наслідків дій певного суб'єкту господарювання, проте формування цього ефекту у переважній більшості випадків відбувається протягом усього складного процесу еколого-економічного управління розвитком промислового підприємства, що вимагає консолідації екологічних результатів впровадження інноваційно-інвестиційних проєктів, в іншому випадку, зменшення екодеструктивного ефекту у межах однієї ланки може спричинити збільшення споживання природних ресурсів і виникнення екологічно шкідливих наслідків на інших, так, як це, наприклад відбувається при заміщенні споживання природного газу на вугілля.

Отже, запропонований автором методичний підхід до оцінки економічного ефекту від впровадження інноваційно-інвестиційних заходів природоохоронного характеру (табл. 1), дозволяє врахувати не тільки витрати та прибуток, які планує одержати підприємство в процесі еколого-економічного управління розвитком, але й зовнішні чинники, що безпосередньо на нього впливають.

Таблиця 1

Методичний підхід до оцінки економічного ефекту від впровадження інноваційно-інвестиційних заходів природоохоронного характеру

Математичний вигляд	Умовні позначення
$E_I = \Pi_I + ЧДД_I + S_I$	<p>E_I – еколого-економічний ефект від впровадження екологічних інноваційних заходів (I), спрямованих на трансформацію (скорочення або збільшення) впливу на навколишнє природне середовище;</p> <p>Π_I – ставка платежів за викиди певного обсягу і рівню небезпеки, що виникають (або можуть бути зкономлені) при реалізації інноваційно-інвестиційного проєкту (I);</p> <p>$ЧДД_I$ – чистий дисконтований дохід від реалізації природоохоронного інноваційного заходу (I);</p> <p>S_I – грошова оцінка фінансових потоків, що виникають при наданні підприємству – ініціатору реалізації ІПП (I), можливостей щодо користування різними формами державної підтримки екологічної активності</p>

З наведеного рівняння видно, що важливим фактором реалізації інноваційного рішення екологічного характеру, що забезпечує економічну ефективність інноваційно-інвестиційних заходів, є використання державних економічних регуляторів активізації природоохоронної діяльності. Проте, на нашу думку, виходячи з проведеного дослідження правил, умов і обмежень щодо застосування державних економічних регуляторів, на цей час методичне забезпечення обґрунтування доцільності та вибір форм і обсягів надання державної підтримки природоохоронній діяльності вимагає удосконалення.

Слід також відзначити, що вибір форм, умов і строків надання державної підтримки процесам реалізації інноваційно-інвестиційних проєктів екологічного характеру через дію зовнішніх чинників досить часто не відповідає вимогам найважливіших ознак доцільності використання

інструментів регулювання еколого-економічного управління розвитком промислового підприємства. До таких ознак можна віднести: зміст регулюючого впливу, предметна спрямованість дії, інтенсивність, економічності та ін.

Таким чином, основною проблемою вибору оптимальних, з точки зору ефективності, форм державної підтримки інноваційно-інвестиційних проєктів екологічного спрямування є необхідність консолідованої оцінки синергетичного еколого-економічного ефекту, що виникає на усіх ланках циклу «постачання – виробництво – споживання», пов'язаного з виготовленням певних видів продукції для задоволення конкретних суспільних та індивідуальних потреб на основі використання певних природних ресурсів.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Балацький О.Ф., Теліженко О.М., Соколов М.О. Управління інвестиціями: Навч. посібник. – 2-е вид., перероб. і доп. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2004.– 232 с
2. Гойко А.Ф. Методи оцінки ефективності інвестицій та пріоритетні напрямки їх реалізації / А.Ф. Гойко. – К. : ВІРА-Р, 1999. – 320 с.
3. Крутик А.Б., Никольская Е.Г. Инвестиции и экономический рост предпринимательства. – Серия “Учебники для вузов. Специальная литература”. – СПб.: Лань, 2000. – 544 с
4. Пересада А.А. Управління інвестиційним процесом / А.А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с
5. Пономаренко В., Гриньова В., Лисиця Н., Ястремська О. Економічні та соціальні аспекти управління інвестиційною діяльністю: монографія. Харків: Вид-во ХДЕУ, 2003. 179 с.
6. Соболев В.М. Оцінка економічної ефективності альтернативних інвестиційних проєктів у сучасних умовах / В.М. Соболев // Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. – 2008. – № 120. – С. 152–157.